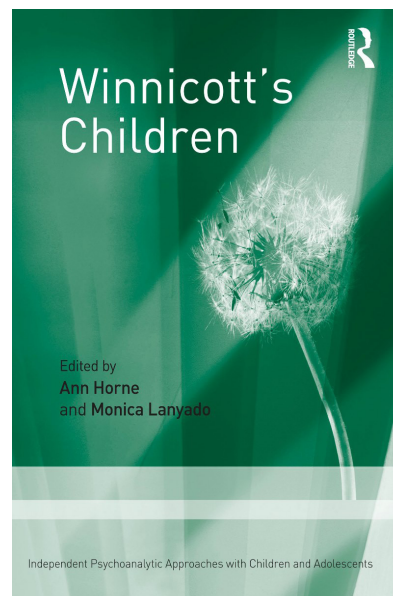

Bokanmälan
Bokanmeldelse

Ann Horne and Monica Lanyado (Eds.)
London

Winnicott's Children – Independent Psychoanalytic Approaches with Children and Adolescents

Ann Horne och Monica Lanyado har tidigare medverkat i flera nummer av Mellanrummet. De har mångårig klinisk erfarenhet och har i antologin *Winnicott's Children – Independent Psychoanalytic Approaches with Children and Adolescents* samlat kunskap från kollegor som alla inspirerats av D.W. Winnicotts arbete. I boken utgår man från några centrala begrepp som han myntade och de sätts in i relation till terapeutiskt arbete med barn, ungdomar och deras föräldrar som det bedrivs i dagens samhälle.

Jag har här valt att göra en utförlig bokanmälan, då alla författarna i boken på tydliga sätt beskriver just det tema som föreliggande nummer av Mellanrummet fokuserar på, nämligen hur man bygger upp allianser för det psykoterapeutiska arbetet.

Det uppskattade radarparet Ann Horne och Monica Lanyado har än en gång varit redaktörer för en samlingsvolym som belyser barn- och ungdomspsykoterapi (2006, 2011). De kliniker som bidrar i boken arbetar i den tradition som bygger vidare på D.W. Winnicotts verk med en nära koppling mellan teoretiska begrepp och kliniskt vardagsarbetet som psykoterapeut. De är alla

”Winnicott's Children” – men har vidareutvecklat hans idéer. Det beskrivs att Winnicott inte gjorde anspråk på att *veta* vad som rörde sig i patienten. Istället kunde hans interventioner ses som ”strong, tentative suggestions” (förordet, s. xv), dvs. något som potentiellt kunde utforskas tillsammans med patienten och ”transformeras” av denne. Det är en kreativ dialog mellan patient och terapeut och behandlaren kan aldrig exakt veta, men försöka gissa, vad som rör sig i patienten. De läkande elementen kan emanera från det som terapeuten säger eller gör, och som patienten kan ta emot och *använda sig av*. Winnicott menade att innehållet i en tolkning

inte var det väsentliga för patienten, men just det som kan omvandlas (transformeras) och som kan gagna den som söker hjälp. Det är därför som en terapeuts förmåga att stå ut med "the unknown" – det man ännu inte kan uppfatta eller begripa – går som en röd tråd genom hela boken och förmedlas av alla författarna.

Boken inleds med ett förord författat av *Adam Philips*, som skrivit ett flertal böcker om Winnicott och hans arbete. Här får läsaren en inblick i några av de begrepp som kom att bli vägledande för Winnicotts arbete. Mer om detta kan man sedan läsa i påföljande kapitel av Horne och Lanyado. Ett centralt begrepp som lyfts fram är "the necessity for the therapist to be alive in the present, available" (s. xxiv). En annan aspekt som också återkommer i Winnicotts arbete är betoningen på kreativitet och lekfullhet. I boken ges många exempel på hur

... the necessity
for the therapist
to be alive in the
present, available.

detta kan se ut. Det förmedlas tydligt att dessa begrepp inte innehåller enbart någon enkel lek utan kan ske på blodigt allvar. Poängen är att lekfullheten leder till att upptäckarförmågan utvecklas i samspelet med en annan människa. I samspelet med terapeuten kan den unge på

så sätt finna nya, mer åldersadekvata utvecklingsvägar, så att inte tidigare läsningar och okunskap hindrar utvecklingen.

I ett inledande kapitel av *Lesley Caldwell* och *Angela Joyce* presenteras Winnicotts arbete och hans förmåga att nå ut till en bred krets med sina föredrag, i skrifter och i det kliniska arbetet. Förutom att nå engagerade inom barn- och ungdomspsykiatrien kom hans arbete att påverka pediatriken och socialt arbete långt utanför Storbritanniens gränser. Hans starka betoning av länken mellan psyke och soma är än idag unik. Det finns också några intressanta tankar kring vad hans radioföredrag kom att betyda för många föräldrar under flera decennier (från 1939 och 30 år framåt i tiden). Dessa radioprogram kom att inspirera även många andra radiostationer, t.ex. i Sverige, till att starta liknande upplysningsverksamhet. Bredden i Winnicotts kliniska arbete beskrivs, alltifrån längre psykoanalyser (det var endast några få han genomförde), psykoterapier och till kortare konsultationer. Dessa tre inledande kapitel ger en intressant

och klargörande teoretisk bakgrund till de kliniska beskrivningarna, som sedan utgör bokens stomme.

Boken är uppdelad i tre avsnitt där 14 kliniker beskriver terapeutiskt arbete med barn, ungdomar och deras föräldrar där betoningen ligger på hur man som terapeut kan "engaging with children". Leken, i såväl konkret som mer abstrakt betydelse, spelar en central roll. Förutsättningar för att skapa allianser mellan patient och terapeut går också som en röd tråd genom hela boken.

FÖRSTA DELEN, "Concepts", består av fem kapitel med olika fallvinjetter och är inriktad på några av de begrepp som Winnicott myntade och hur dessa är högst aktuella för terapeutiskt arbete med dagens unga. *Monica Lanyado* inleder med en tentativ illustration om vad som faktiskt kan vara terapeutiskt i kommunikation mellan människor. Hon betonar nödvändigheten av att terapeuten är "alive, present and open" och att det är just i kommunikationen mellan de två i terapirummet som något hälsobringande kan ske. Genomgående är att patienter önskar bli hjälpta och känna sig förstådda.

Några intressanta kliniska vinjetter ges av *Julie Kitchener* som beskriver "A joy to be hidden, a disaster not to be found". Läsaren får en inblick i en liten pojkes inre upplevelsevärld, som göms bakom en fasad av aggressivitet och sadistiska identifikationsfigurer. Pojkens beteende var skrämmande och vad som doldes bakom detta yttre var en gåta för hans omgivning. Hur kan man som terapeut börja upptäcka vad som "ligger bakom" och döljs, när det utagerande beteendet är så uppseendeväckande?

I *Anita Colloms* bidrag kan man läsa om speglingsfunktion, dvs. föräldrarnas/terapeutens ansvar i ansiktsuttryck och ögonkontakt. Här blir länken till Winnicotts fokus på sambandet psyke-soma mycket tydlig. Hon vänder på den s.k. Hebb's Law och beskriver vad (enligt Malcolm Solms, s. 63) sker när: "what does not get fired, does not get wired", dvs. när neuroner inte binds samman på sätt som kan förväntas utifrån barnets behov och ålder. Ett mycket aktuellt spörsmål rör vad som kan ske (eller inte!) när barn sätts framför tv-apparater eller andra skärmar, istället för att få direkt kontakt med sina omvårdnadspersoner. Likaså vad som kan tänkas ske när föräldrar pratar i mobiler och samtidigt har ögonkontakt med sin

lilla baby. Det icke-kongruenta informationsflödet blir då så tydligt: "The person the baby wants to contact with is present but not available" (s. 69), ett uttryck som får mig som läsare att associera till André Greens teorier om "the dead mother", dvs. en fysiskt närvarande, men psykiskt inte tillgänglig förälder.

Winnicott drog sig inte för att skriva om psykopatiskt beteende, inte heller om det hat som en terapeut kan känna mot sin patient (och en förälder mot sitt barn). Detta är ett ämne som sällan berörs i olika utbildningar av personal som arbetar med barn och ungdomar. *Deidre Dowling* belyser detta fenomen i en mycket intressant fallillustration med ett barn som hon tyckte illa om på ett sätt som hon inte kunde begripa, trots sin teoretiska kompetens. Det var en söt, stundtals charmerande 3-årig flicka som varit utsatt för sexuella övergrepp. Men hon kunde också, trots sin unga ålder, vara kall och avvisande. Dowling belyser hur viktigt det är med

... recognisable and comprehensible, and hopefully acceptable for integration.

handledning/andra kollegor att prata med i sådana situationer. Terapeuter behöver få hjälp med att uthärda att det tar tid i relationen (för både patient och behandlare) att hantera det som sker dem emellan. Hur ett så litet barn också kan väcka hat och avsmak hos annan personal (familjehemsföräldrar, förskolepersonal) blir tydligt.

Ytterligare ett kapitel belyser samspelet mellan psyke-soma, denna gång av *Ann Horne*. Hon presenterar sin terapeutiska infallsvinkel genom ett kliniskt exempel av en tonårig pojke som är utagerande och utsätter sig för livsfarliga, självdestruktiva handlingar. Han hade själv varit utsatt för övergrepp som barn. Hans traumatiska erfarenheter fanns lagrade i kroppsliga minnen, men inte så tydligt i kognitionen. Hur Horne arbetade med dessa pre-verbala, pre-representativa upplevelser beskrivs på ett sätt som många psykoterapeuter kan ha nytta av. Hur gör man för att försöka hjälpa en ung människa med erfarenheter av att man inte kan söka skydd och få stöd av andra, utan tvärtom så är anknytningspersonerna också de som utsatt barnet för övergrepp? Att barn med sådana upplevelser ofta varit med om det som psykoanalyti-

kern Masud Khan, en av Winnicotts lärjungar, beskrev som kumulativa trauman är snarare regel än undantag. Det rör sig inte ett isolerat trauma som skett, utan en uppfostringsmetod och därmed ett anknytningsbeteende som format individen. Horne lyfter här fram att:

"I have found it a great help for the child or young person who *acts with the body* ... to address the body itself as a separate entity that cannot itself think but which operate as a source of memories and at times act on these. One can then comment, 'Isn't it interesting what your body gets up to' and addressing the thinking part of the child as an ally in reflecting on the infantile, acting part. Then joint curiosity becomes possible. It is a triangulation – therapist, child, body – and triangulations are great for leading to different ways of thinking again." (min kursivering, s. 98)

Hur man kan skapa allians med pre-verbala delar av patientens kropp belyses också med andra klargörande exempel i Hornes kapitel. Hon visar hur terapeuten allierar sig med patientens tänkande förmåga. Det blir en sorts split mellan kognition och soma som i detta fall befrämjar triangulering och reflektions- och mentaliseringsförmåga.

BOKENS ANDRA DEL, "Transitional themes", inleds med ett kapitel av *Mani Vastardis* och *Gail Phillips* om hur lekfullhet kan få plats i handledningssituationer. I parallellprocessens tecken beskriver de hur en patient kan läsa terapeutens tankeförmåga och hur detta sedan återspeglas i handledningssituationen. Deras upplägg av kapitlet åskådliggör just lekfullheten dem emellan då de valt att skriva det som en dialog. De betonar vikten av att man som handledare inte blir "den som vet mest" för den handledde. Istället framhåller de handledarens förmåga att skapa (och inte minst upprätthålla) möjligheter att utforska och processa överväldigande känslor hos både patienten och behandlaren (t.ex. vrede, hämnd, outhärdlig sorg), så att de kan bli "recognisable and comprehensible, and hopefully acceptable for integration" (s. 110) – en integration av kliniska erfarenheter och teoretiska kunskaper. På så sätt menar de att teori och praktik alltid går hand i hand i handledningssammanhang. Ett liknande tema beskrevs i nr 17 av

Mellanrummet (Blomberg, Clarin & Tolf, 2007) där just lekfullhet (också här med allvarsamma förtecken) beskrivs.

Monica Lanyado bidrar med ytterligare ett kapitel. Det visar hur "Transition and change" kan ske. Detta är också ett tema som Mellanrummet tidigare tagit upp (nr 24 och 25, 2011). Hon utgår här från en ovanlig synvinkel genom att länka samman meditativa tillstånd hos psykoterapeuten med förmågan "att aktivt bara vara" tillsammans med sin patient. Ordet "bara" är i detta sammanhang verkligen inte ett "bara" – det är ett aktivt, nästan meditativt tillstånd av att vara tillgänglig och närvarande i den process som patienten befinner sig i. Såväl i Storbritannien (där författarna i boken är verksamma) som här i Sverige har s.k. målfokuserade behandlingar kommit att prioriteras inom BUP-verksamheter eller andra instanser dit barn, ungdomar och föräldrar kan söka sig. Där har man ett uttalat mål som terapeuten är inställd mot och därför styr sina interventioner i den riktningen.

... the capacity
to be alone
in the presence
of someone.

Det Lanyado beskriver rör istället behandlingar av unga personer med mycket grava kontakt- och beteendestörningar. Det är inte ett visst beteende som ska ändras (även om det ofta formuleras så i olika målfokuserade dokument). Det rör sig istället ofta om att bistå patienten att bygga upp en ny begreppsapparat för sin kontaktförmåga, tilltro till andra människor och för sitt tänkande. Det är här som terapeutens egna meditativa förmåga kan få plats eftersom mycket av det som kan fångas upp förmedlas och transfereras (förs över) genom pre-representativa och pre-verbala kommunikationskanaler. Det är således inga tydliga budskap som terapeuten har att hantera, utan tvärtom motsägelsefulla, fragmenterade och stundtals förvirrande sådana. Det är just här som en terapeut måste vara "alive and not dead or inanimate" och kunna stanna i det Lanyado benämner "now-ness, real-ness and authenticity", och "dwelling in the present moment". Det är inte de tjugigt formulerade målen, utan de små, små potentialerna till möten i det som försiggår mellan två personer som leder behandlingen framåt. Hur kan man då skapa allianser till sin patient, så att denne på sikt kan uppfatta att man faktiskt är en allierad?

Det är något läsaren får många exempel på i Lanyados kapitel. Hon beskriver hur hon förmådde sitta stilla, finnas med sin patient, men inte tvinga sig på med ord eller handlingar, utan mer likt en förälder som sitter stilla med sitt lilla barn. Den flicka hon beskriver kunde börja vila terapeutens närvaro (jfr Winnicotts begrepp "the capacity to be alone in the presence of someone"). Lanyado spekulerar om det var hennes egna mer meditativa "vara-tillstånd", som blev något som barnet kunde imitera och senare identifiera sig med. Vi är många terapeuter som bevittnat hur hyperaktiva barn och ungdomar sakta, men säkert kan lugna sig och stå ut med "varandet". På sikt börjar det sedan utvecklas ett utforskande inom mer konfliktfria områden. Lanyado nämner att som kvitto på att utvecklingen kommit igång så ser man oftare små korta sekvenser av "freer play in the presence of the therapist" (s. 125). Små öar av utforskande och mer avslappnad lek/samtal som inte styrs av barnets/ungdomens problematik. Det är just "the therapist's state of mind" som upplevs av patienten som "the presence of the therapist", dvs. att denna är närvarande och dessutom tillgänglig. En nyckelmening i Lanyados kapitel kan sammanfattas med orden:

"The transference-countertransference relationship comes from the past, and is relived in the present, whereas the real new relationship is about the present and the possibility of change (and thus the future)". (s. 126)

Kan resultatet av en psykoterapeutisk allians beskrivas på ett bättre sätt? Man brukar ju skilja på en arbetsallians (dvs. att de yttre ramarna för behandlingen respekteras av både patienten och behandlaren) och en terapeutisk allians. Det är i denna som förändringar av den psykiska smärtan kan ske, så att mer normala och åldersadekvata milstolpar i ett barns eller ungdoms utveckling kan få ta plats. I Lanyados kapitel kan man också läsa om hur svårt själva avslutningen av en terapi kan vara, om denna kommit att innehålla en sådan förändring. För många unga är det första gången i deras liv som de har tillgång till en annan, psykiskt och kognitivt, tillgänglig person vid sin sida på resan genom deras svårigheter. Att ett aktivt arbete med avslutningen är av allra största betydelse blir då självklart – det blir de facto en förlust av en reell person som funnits med.

SISTA DELEN – fyra kapitel – handlar om ”The outside world”, dvs. hur terapeuten samverkar med omvärldsfaktorer. Här berättar *Caryn Onions* och *Jennifer Browner* om sitt arbete på en miljöterapeutisk institution, Mulberry Bush, som startades redan 1948 av Barbara Dockar-Drysdale. Hon hade en lång arbetsgemenskap med Winnicott som remitterade patienter i behov av mer omfattande insatser. I kapitlet visar författarna hur individualpsykoterapi kan kombineras med en miljöterapeutisk behandlingsform för unga som behöver mycket hjälp med att kunna få uppleva och ta till sig yttre trygga ramar för tillvaron. En intresseväckande distinktion görs av Winnicotts begrepp ”object relating” respektive ”object usage”. Att relatera till andra på något sätt gör nästan alla människor. Men att kunna använda sig av andra, för behovstillfredsställelse, skydd, tröst och delad glädje är svårt för många av de som t.ex. remitteras till verksam-

... acts as a bridge
between object
relating and
object usage.

heter som Mulberry Bush. Vad som gör detta ”användandet av en annan” så svårt beskrivs ur kliniska vardagsarbete. Ett mycket berörande sådant är den 8-åriga Ollie, vars far hade hängt sig strax innan pojken 4-årsdag. Det var pojken som upptäckte sin pappa hängandes utanför badrummet. Författarna beskriver:

”From his twice-weekly therapy we strongly suspect that Ollie touched his father, who was still warm, and that this threw him into total panic and confusion. In the assessment sessions he added hot water to an area in the sand tray and kept comparing the warm and cool sand, wanting the therapist to touch it and to agree that it felt different whilst asking, ‘But why is it like that?’ ” (s. 152)

Detta är ett bra exempel på hur en terapeut (här med sin sandlåda, lite vatten och sin mentala närvaro) kan skapa förutsättningar för att närma sig det som tidigare var något som Ollie inte kunde prata om. Under bedömningsfasen visade han alltså på detta tema kring varmt och kallt, men för behandlaren var en koppling till hans upplevelser omöjlig att verbalisera vid den tidpunkten. Hade hon kommit med några länkar till barnets traumatiska upplevelser så hade det fallit platt till marken,

eftersom Ollie inte kunde koppla ihop det han visade i sandlådan med en tolkning om hans upplevelser. Författarna skriver att det inte var förrän terapeuten emotionellt hann ifatt pojken som hon kunde klä något av sina motöverföringskänslor i ord, och Ollie kunde börja ”use her” i den mening som Winnicott lade i begreppet. Det var också först nu som terapeuten kunde göra sig själv användbar för sin lille patient. Efter detta blev det möjligt för Ollie att närma sig begrepp runt döden – och långt senare sin egen fars död. Författarna avslutar med att föreslå att man som terapeut kan ses som ett ”facilitating object” som ”acts as a bridge between object relating and object usage”, (s. 155).

Rachel Melville-Thomas beskriver sitt arbete som radiopsykoterapeut för en bred lyssnarkrets, en inriktning som ju också präglade Winnicotts aspiration att nå ut till många lyssnare. Efter en kort beskrivning av hans radioprogram låter Radiopsykoteraputen läsaren ta del av hennes egna erfarenheter. Många föräldrar ringer och är bekymrade över sitt barn. De flesta vill ha förslag på en ”quick-fix” och många undrar över allehanda psykiatriska diagnoser som grund för det beteende som den unge uppvisar. Författaren menar att hennes uppgift i radioprogrammen är att försöka vända på resonemanget och hjälpa förälder att ta den unges perspektiv, för att därigenom komma närmare en förståelse vad denne upplever som komplicerat i livet. Det är först då som man kan hjälpa sitt barn. Mycket ofta frågar föräldrar av idag om forskningsrön och vilka bevis terapeuten har för sina uttalanden, något som definitivt inte var vanligt under Winnicotts tid i radioetern. Detta har lett till, menar författaren, att hon ofta måste ta reda på forskningsunderlag för att ens bli trodd. Många vill ha råd om hur man kan ändra och kontrollera barnets beteende, något som premieras i media av idag. Melville-Thomas menar att det är sällan man finner information i media om barns utveckling och hur man som förälder kan nalkas en process av tänkande om situationer och gemensamt komma fram till lösningar. Mycket som förmedlas i media är beteendestyrda kommentarer med information om korrigerande insatser, där ofta gränssättning förespråkas. Hon nämner vad alla Nanny-program kan göra med en familj, ofta en förändring på kort sikt. Men, menar hon, sådana program visar inte alls på vägar att utforska och försöka förstå den emotionella eller

ångestbaserade grunden till varför barnet betar sig som det gör. Ett exempel ges med ett litet barn vars föräldrar fått hjälp av en Supernanny, bl.a. genom bestraffning i form av att sitta av en time-out på "The naughty-step". Hans beteende förbättrades en kort tid, men fadern ringde sedan Radiopsykoterapeuten. Genom att hon under några få minuter på radion kunde få fadern att reflektera mer kring pojkens beteende och vad som för övrigt hade hänt i familjen, så kom pappan själv på olika emotionellt baserade länkar till att hans lille son inte ville/kunde bli stor. Bland annat hade ett småsyskon kommit till världen och trängt undan honom från hans plats. Hon avslutar med att betona att hon vill rikta föräldrars uppmärksamhet mot barnets inre värld och att visa på länkar mellan deras yttre beteende och deras omedvetna idéer och känslor. I dagens föräldrarådgivning i media lyser detta, menar hon, med sin frånvaro.

... skillnaden
mellan
"referring away"
respektive
"referring to".

Lucy Alexander beskriver sitt arbete inom skolans värld. Även i Storbritannien är det ovanligt att psykoterapeuter anställs vid skolorna. Hon beskriver hur ett sådant terapeutiskt arbete sker i gränslandet mellan upphängningar i normalutvecklingen och psykopatologi. En del unga som söker hennes hjälp lider av grava psykopatologiska tillstånd men vägrar att uppsöka psykiatriska instanser. Hennes arbete blir då att försöka skapa en allians med den unge så att denne på sikt vågar ta steget och söka sådan hjälp. Hon betonar, intressant nog, skillnaden mellan "referring away" respektive "referring to". Inom många instanser även i Skandinavien remitterar man bort patienten till enheter, medan ett system där man betonar att man hänvisar till någon oftast utgör en längre process, som innefattar att patienten är med i en process som leder till att man söker annan hjälp. Det vanligaste är dock att unga söker henne för allehanda bekymmer som kan ses som svårigheter inom normala utvecklingspsykologiska livskriser. Hon framhåller att teman kring t.ex. överföring-motöverföring inte ska tolkas i skol-sammanhang, utan det är fenomen som terapeuten får bära inom sig. Vad som istället står i fokus är att hjälpa till så att den unges jagfunktioner kan bli mer elastiska, anpassbara och kan tåla påfrest-

ningar så att ungdomen kan komma tillbaka på utvecklingsspåret snabbare och inte fastna i patologiska lösningsmodeller. Många ungdomar av idag är oroad över att de är deprimerade, har ångest, olika neuropsykiatriska tillstånd. Men genom samtal med psykoterapeuten på skolan kan det – för en del – visa sig handla om normala reaktioner på smärtsamma upplevelser. Här hänvisar författaren till Winnicott som både kunde visa på allvarlig psykopatologi, men också se hur normalutveckling kunde få sig en törn. Melville-Thomas visar också på hur en allians med en ungdom kan bygga på att man som behandlare respekterar – och hanterar – uteblivanden, att de "glömt" tiden osv. Det är ofta det unges sätt att reglera hastigheten i processen och närheten till terapeuten.

Det sista kapitlet är skrivet av Ann Horne och lyfter fram hennes specialintresse, psykoterapeutiskt arbete med unga kriminella. De kliniska vinjetterna visar alla på hur unga med grav kriminalitet kan få användning av en terapeut, men att detta kräver ett aktivt arbete av behandlaren, som måste sträva efter att skapa allians med de delar av patienten som går att nå. Detta kan ske genom att aktivt benämna den kännande, tänkande delen respektive det faktiska utagerande beteendet. Hon beskriver hur en pojke, Giorgio, först måste få uppleva "containment" (att terapeuten faktiskt finns och väntar på honom med sin mentala närvaro). Först därefter kan terapi erbjudas genom ett sakta arbete med ego-strukturer, att uppfatta och känna affekter, att kunna tolerera att affekter får kännas – allt detta innan han emotionella tillstånd kunde få plats i hans "mind". Att alltför snabbt närma sig de emotionella tillstånden, innan en apparat utvecklats som kan uppfatta dem, tolerera och någorlunda hantera dem, är alltså inte en framkomlig väg. Det skulle bara bli ett överväldigande kaos. Att försöka alliera sig med jagidealet kan bli en framkomlig väg, dvs. den unges uppfattning om "vem vill jag bli, hur vill jag se på mig själv, och hur vill jag att andra ska se på mig?" Genom detta får man en inblick i hur påverkan ser ut från omvårdnadspersoner och andra som betydligt något för den unge. Hur detta jagideal kan stå i bjärt kontrast mot andra internaliserade bilder (t.ex. antisociala identifikationer, hat mot samhället, subgrupper osv.) blir mer begripligt genom Hornes förmåga att binda samman teoretiska aspekter (bl.a. utifrån det Winnicott skrivit om den antisociala tendensen) och

med egna kliniska erfarenheter.

Eftersom kapitlen i boken *Winnicott's Children* är skrivna av olika författare får man som läsare en inblick i bredden av hur psykoterapeutiskt arbete kan se ut på många samhälleliga institutioner och i privat praktik. Det är en bok som är mycket läsvärd och kan ge direkt behållning i den kliniska vardagen. Den visar också tydligt på temat allianser mellan patient och behandlare och hur sådana byggs upp och upprätthålls.

Referenser

Blomberg, B, Clarin, K. & Tolf, B. (2007). Lekfullhet och psykisk förändring – att bli den handledare som terapeuten behöver. *Mellanrummet*, nr 17.

Lanyado, M., & Horne, A. (2006). *A Question of Technique: Independent Psychoanalytic Approaches with Children and Adolescents*. London: Routledge.

Lanyado, M., & Horne, A. (2011). *The Handbook of Child & Adolescent Psychotherapy: Psychoanalytic Approaches*. London: Routledge.

Ann Horne är utbildad i British Association of Psychotherapists (BAP), i den oberoende skolan (Independent Tradition) som bygger vidare på D.W. Winnicotts verk. Hon var tidigare huvudansvarig för psykoterapeututbildningen vid institutet och arbetar nu med att ge föreläsningar och har sammanställt flera böcker. Hon har medverkat i nr 22 (2010) av *Mellanrummet*.

Monica Lanyado är handledare vid BAP och psykoterapeut. Hon har tidigare medverkat med flera artiklar i *Mellanrummet*, bl.a. om avslutning och om psykoterapeutyrket (nr 15, 2006 och 23, 2010). Hon har gett ut ett flertal böcker och skrivit många artiklar, samt varit redaktör för *Journal of Child Psychotherapy*.

Författarna har gemensamt varit redaktörer för flera böcker om barn och ungdomspsykoterapi.

A Question of Technique, 2006 och *The Handbook of Child & Adolescent Psychotherapy*, 2011, båda utgivna av Routledge.

The Handbook of Child & Adolescent Psychotherapy bokanmälades i *Mellanrummet* nr 23, 2010.

Referens

Winnicott's Children – Independent Psychoanalytic Approaches with Children and Adolescents

Ann Horne and Monica Lanyado (Eds)

London: Routledge, 2012

ISBN (pbk) 978-0-415-67291-7

Antal sidor 206

Britta Blomberg

leg psykolog, leg psykoterapeut

Stockholm

blomberg.psykologhuset@telia.com